

Burgerschap versterken én ‘meten’ met behulp van Zien! (obv SLROleerlijn)

Versie 11 april 2024

Burgemeester Jamessingel 2
2803 PD GOUDA
KvK 81749481
info@gouwe-academie.nl
www.gouwe-academie.nl

Sinds augustus 2021 is er de wettelijke opdracht burgerschap voor de basisscholen. En ook daarvoor werd van scholen al verwacht aandacht te besteden aan burgerschapscompetenties. Scholen hebben de plicht om ‘actief burgerschap en sociale cohesie’ te bevorderen. En veel scholen zien dit ook als kans, omdat ze leerlingen graag goed willen voorbereiden op een plek in de maatschappij. Waarbij leerlingen hun verantwoordelijkheid nemen.

Gouwe Academie is al jaren expert als het gaat om het versterken van de sociale competenties. De afgelopen twee jaar hebben we onze hulpmiddelen en begeleiding uitgebreid naar maatschappelijke/ burgerschapscompetenties. Burgerschapscompetenties liggen namelijk in het verlengde van de sociale competenties. Door deze twee aspecten van de ontwikkeling te combineren, kun je van grote betekenis zijn voor je leerlingen.

Onze expertise en hulpmiddelen bieden we aan via ons instrument Zien! Graag praten we je bij over wat Zien! biedt op het gebied van burgerschap.

Wil je erover in gesprek? We staan graag voor je klaar! Je kunt mailen naar helpdeskzien@gouwe-academie.nl en we plannen een overleg.

Inhoud

De kaders: wet Burgerschap.....	2
Vereisten met betrekking tot monitoring van de burgerschapscompetenties	2
Aanbod in Zien!	3
Wat biedt Zien! op het gebied van burgerschap	3
Stappenplan leerlijn met betrekking tot burgerschap op de basisschool	3
Inhoud vragenlijsten op basis van de SLRO Leerlijn burgerschap	4
Welke vragenlijsten op basis van de SLRO-leerlijn kun je invullen in Zien!?	4
Voorbeeld Burgerschap SLRO in de cockpit van Zien!	5
Tips voor keuze leerkracht- en/of leerlingvragenlijsten invullen	5
Technische handleiding Zien!	7
Optie 1: Leerkrachtvragenlijst invullen voor een groep (als geheel)	7
Optie 2: Leerkrachtvragenlijst invullen per leerling.	8
Vragenlijst klaarzetten voor een leerling (door de leerkracht).....	8
Vragenlijst invullen door de leerling.....	9
Vragenlijsten ingevuld en dan..?	10
Tips voor teamgesprek over resultaten op schoolniveau n.a.v. de ingevulde vragenlijsten op groepsniveau.....	10
Ontwikkelpunten en voornemens op groepsniveau	11
Bewust pedagogisch handelen.....	11
Leerlingbetrokkenheid vergroten.....	13
Nog vragen of wil je meer informatie?.....	15

De kaders: wet Burgerschap

De burgerschapswet van 2021 beschrijft dat er van scholen wordt verwacht dat leerlingen leren over basiswaarden: menselijke waardigheid, gelijkheid, solidariteit en vrijheid. Deze basiswaarden worden geacht terug te komen in de school(cultuur) en de leerlingen dienen inzicht in, kennis van en respect voor de betekenis van deze basiswaarden te ontwikkelen. De uitwerking van de wet Burgerschap spreekt concreter over de volgende zaken: vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, afwijzen van discriminatie, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid (tolerantie), onderling begrip, respect en autonomie. Hieronder schematisch weergegeven.

Basiswaarde	Concretisering
Vrijheid	<ul style="list-style-type: none">• Vrijheid van meningsuiting• Bevordering van de autonomie
Gelijkheid	<ul style="list-style-type: none">• Gelijkheidsbeginsel• Afwijzen van discriminatie
Solidariteit	<ul style="list-style-type: none">• Verdraagzaamheid• Begrip/respect• Verantwoordelijkheidsbesef• Afwijzen van onverdraagzaamheid

Vereisten met betrekking tot monitoring van de burgerschapscompetenties

Als school zul je willen weten in welke mate alle inspanningen die je doet om de leerlingen te ondersteunen bij het ontwikkelen van burgerschapscompetenties, ook leiden tot wat je wilde.

Daarnaast wordt ook door de onderwijsinspectie van scholen verwacht dat de resultaten worden gemonitord en dat de school hiervan leert. Hierbij onderscheidt de onderwijsinspectie drie aspecten. De monitoring draagt bij aan:

1. Schoolontwikkeling
2. Verbetering van het individuele leerproces
3. Externe verantwoording.

Om dit in goede banen te leiden is het gesprek over de resultaten in het team of per bouw noodzakelijk!

Worden de resultaten herkend? Zijn jullie tevreden over de resultaten in vergelijking met de ambitie? Welke doelen stel je voor de volgende periode?

Zoals beschreven staat in de memorie van toelichting wordt verwacht van de scholen dat de school zelf waakt voor een doorgaande burgerschapslijn en dat hierop wordt gemonitord. Hoe en op welke manier je dat doet, kan op verschillende manieren. De onderwijsadviseurs van Gouwe Academie zijn beschikbaar om met je mee te denken welke manier het beste past bij jouw school en hoe je Zien! daarbij zou kunnen inzetten.

Concluderend

De wet burgerschap vraagt van de school om leerlingen te laten groeien in de democratische basiswaarden, waarbij het gaat om kennis, vaardigheden en attituden. Dit vraagt om schoolontwikkeling, verbetering van het individuele leerproces en verantwoording naar externen.

Door middel van een leerlijn met doelen/ontwikkelpunten én handelingsuggesties voor burgerschap en het vaststellen hoe zelfstandig leerlingen daarover moeten beschikken, bepaal je de ambitie, kom je tot een passend aanbod en ga je samen met je leerlingen op een uitdagende manier aan de slag.

Aanbod in Zien!

Wat biedt Zien! op het gebied van burgerschap

- Veel praktische tips om te komen tot doordacht en samenhangend beleid voor het burgerschapsonderwijs
- Ontwikkelpunten per bouw, gericht op kennis, vaardigheden en attitude
- Concrete handelingssuggesties met veel aandacht voor het pedagogisch handelen van de leerkracht je onder
- Vragenlijsten die in te vullen zijn op groeps- en leerlingniveau
- Adviezen hoe je op teamniveau in gesprek gaat over de mate waarin je je ambities al hebt gerealiseerd en hoe je in het vervolg nog beter afstemt op wat je leerlingen nodig hebben
- Uitnodigende portfoliokaarten om sámen met leerlingen en hun ouders/verzorgers aan hun ontwikkeling te werken

Stappenplan leerlijn met betrekking tot burgerschap op de basisschool

Burgerschapsonwikkeling op school gaat over kennis (weten), vaardigheden (kunnen) en attitude (willen), met betrekking tot de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

1. Als eerste moet je helder hebben aan welke doelen je als school wilt werken. Hiervoor bieden wij meerdere leerlijnen aan voor burgerschap. De **leerlijn** is een uitgebreide leerlijn waarbij wij de school stimuleren om deze passend te maken voor de eigen populatie van de school: welke doelen zijn mogelijk meer of minder belangrijk voor de leerlingen op jouw school?
2. Bepaal als school de **ambitie** die je hebt. In welke mate moeten de leerlingen beschikken over de gekozen burgerschapscompetentie? Hoe zelfstandig moeten ze de aspecten weten, kunnen en willen?
3. Als het ambitie niveau duidelijk is, stel je het concrete **aanbod** vast. Door middel van lessen uit methoden en aanvullende activiteiten. Zorg voor samenhang in het aanbod, en let er op dat het aanbod planmatig en doelgericht is. In Zien! bieden wij ontwikkelpunten per bouw en handelingssuggesties (activiteiten).
4. De volgende stap is om de **leerlingen te betrekken** bij het bereiken van de doelen, stimuleer de leerlingen om zelf verantwoordelijkheid te nemen om de doelen te gaan bereiken en bespreek met hen de relevantie. Portfolio-bladen kunnen hierbij worden ingezet om het formatief leren te faciliteren.
5. Besteed tot slot aandacht aan de **pedagogische vaardigheden van de leerkrachten**. Burgerschap is niet even een lesje waarbij kennis wordt overgedragen. Burgerschap gaat om de vaardigheden en attituden die de leerling ontwikkelt!

Inhoud vragenlijsten op basis van de SLRO Leerlijn burgerschap

Burgerschapsmodel	Kenmerken	Kenmerken vragenlijst in Zien!
	<ul style="list-style-type: none"> - Burgerschapscompetenties verdeeld over zes thema's: samen, verschillen, schepping, digitaal, democratie, wereld. - Doelen op het gebied van kennis, vaardigheden en attitude - Koppeling met de democratische basiswaarden - Christelijke lijn, passend bij SLRO-leerlijn 	<ul style="list-style-type: none"> - Uitgebreide vragenlijsten, 29-53 stellingen - Versies voor leerjaar 1-2, 3-4, 5-6 en 7-8. - Kennis, vaardigheden en attitude worden bevraagd.

Elke vragenlijst heeft de antwoordopties 4,3,2,1, met de volgende betekenis:

- 4: Het kind laat het gedrag vrijwel altijd zien, zowel in een uitnodigende als in een niet uitnodigende situatie.
- 3: Het kind laat het gedrag altijd in een uitnodigende, en soms in een moeilijke, niet uitnodigende situatie zien
- 2: Het kind laat het gedrag alleen in makkelijke, uitnodigende situaties zien
- 1: Het kind laat het gedrag vrijwel niet zien.

Zie hieronder voor een voorbeeld.

Vrijwel altijd,
óók in moeilijke
situaties

Soms
óók in moeilijke
situaties

Alleen in makkelijke,
uitnodigende situaties

3. SAv: De leerling kan oplossingen bedenken voor oneerlijke situaties. 4 3 2 1

4. SAv: De leerling kan op een rustige manier zelfstandig ruzies oplossen. 4 3 2 1

5. Sav: De leerling kan iemand uit de klas bij de groep betrekken, zonder hiervoor iets terug te verwachten. 4 3 2 1

6. SAa: De leerling wil respectvol met de ander ómggaan. 4 3 2 1

Toelichting - Denk aan:

- De leerling wil opkomen voor mensen die buitengesloten worden.
- De leerling wil met anderen nadenken over hoe oneerlijke situaties opgelost kunnen worden.
- De leerling wil naar andere kinderen luisteren, om samen problemen op te lossen.
- De leerling wil iets doen voor iemand, zonder hiervoor iets terug te verwachten.

Verwijderen
Annuleren
Opslaan

4 = Het kind laat het gedrag vrijwel altijd zien, zowel in een uitnodigende, als in een niet uitnodigende situatie

3-3.9 = Het kind laat het gedrag altijd in een uitnodigende, en soms in een moeilijke, niet uitnodigende situatie zien

2-2.9 = Het kind laat het gedrag alleen in makkelijke, uitnodigende situaties zien

1-1.9 = Het kind laat het gedrag vrijwel niet zien

Welke vragenlijsten op basis van de SLRO-leerlijn kun je invullen in Zien!?

Vragenlijst per groep	Leerlingvragenlijst	Leerkrachtvragenlijst
Vragenlijst groep 1-2	Nee	Ja
Vragenlijst groep 3-4	Nee	Ja
Vragenlijst groep 5-6	Ja	Ja
Vragenlijst groep 7-8	Ja	Ja

Voorbeeld Burgerschap SLRO in de cockpit van Zien!

In dit voorbeeld zie je dat Digitaal + attituden van sommige thema's relatief weinig aanwezig is > vraagt dus meer aandacht op deze school

Alles selecteren

	SAMEN			VERSCHILLEN			SCHEPPING			DIGITAAL			DEMOCRATIE			WERELD		
	Samen - kennis	Samen - vaardigheden	Samen - attituden	Verschillen - kennis	Verschillen - vaardigheden	Verschillen - attituden	Schepping - kennis	Schepping - vaardigheden	Schepping - attituden	Digitaal - kennis	Digitaal - vaardigheden	Digitaal - attituden	Democratie - kennis	Democratie - vaardigheden	Democratie - attituden	Wereld - kennis	Wereld - vaardigheden	Wereld - attituden
Gemiddelde score	2.6	2.5	2.9	2.5	2.1	2	3	2.4	2.1	1.6	1.7	1.5	2.4	2.2	2	2.4	2.0	2.6
Percentage afnames in paars	0	12	0	12	25	12	12	12	37	50	62	62	0	12	12	12	25	0
Percentage afnames in oranje	50	62	37	37	75	75	12	62	12	37	37	25	75	87	75	50	75	50
Klik om een plan voor de geselecteerde leerlingen te maken ↗																		
leerkracht	2	2.5	3	3	2.6	2	2	2.2	3	2	2	3	2	2.4	2	3	2.7	3
leerkracht	2	2	3	3	2.3	3	3	3	3	3	2.4	1	2	2.5	2	4	2.2	2
leerkracht	3	3.5	2	1	2	2	3	2.3	1	1	1	1	3	2.3	2	2	1.7	2
leerkracht	3	2.6	4	3	2.2	2	4	2.5	1	1	1.7	2	2	2.2	2	2	2	3
leerkracht	2	1.8	2	2	1.8	2	3	3	3	2	1.9	1	2	2.1	2	3	2.2	2
leerkracht	4	3	3	4	2.3	2	4	2.3	3	2	2	1	4	2.8	3	2	2	4
leerkracht	2	2	2	2	1.3	1	1	1.3	2	1	1	1	2	1	1	1	1.3	2
leerkracht	3	2.6	4	2	2.2	2	4	2.5	1	1	1.7	2	2	2	2	2	2	3

Tips voor keuze leerkracht- en/of leerlingvragenlijsten invullen

Je bepaalt als school zelf of je leerkrachtvragenlijsten en/of leerlingvragenlijsten gebruikt.

- Leerkrachtvragenlijsten

- In eerste instantie in te vullen voor de groep als geheel; al is het ook mogelijk om het per leerling te doen
- De resultaten zijn een goede indicatie/graadmeter aan het begin van of halverwege het schooljaar om een indicatie te krijgen waar de leerlingen staan met de burgerschapscompetenties.
- Het betreft een grove screening die je helpt om te kijken welke thema's mogelijk nog meer aandacht vragen op groeps-, bouw- en/of schoolniveau
- Wanneer je kiest voor invullen op groepsniveau:
 - Vraag je af welke antwoordoptie geldt voor minstens 80% van de leerlingen van de groep.
 - Als je twijfelt tussen twee antwoordopties, kies je de laagste.
 - Noteer tijdens het invullen per vraag welke leerlingen (of ontwikkelpunten, bij kennis/attitude) de score nog NIET halen. Hoewel je voor die aspecten waarschijnlijk niet op groepsniveau aan de slag zult gaan, dien je wel te kijken of je die leerlingen extra ondersteuning kunt bieden op die doelen. Zeker als het belangrijke doelen betreft.
 - Tip: print de vragenlijst, zodat je je aantekeningen daarop kunt maken. Bestanden die je kunt printen vind je op <https://www.gouwe-academie.nl/downloadsburgerschap/burgerschap-volgens-de-6-thema-s-van-slro>
 - Wanneer je werkt met een groepsplan voor SoVa, is het aan te raden om de voornemens voor burgerschap op groepsniveau én de individuele doelen, daarin te

noteren, zodat je de doelen en aanpak/ondersteuning voor sociale en maatschappelijke competenties bij elkaar hebt staan.

- **Leerlingvragenlijsten** worden bij voorkeur ingevuld, nadat de leerlingen in leersituaties zijn geweest of gebracht waarin een beroep is gedaan op de competenties. Leerlingen hebben dan zelf kunnen ontdekken/ervaren in welke mate ze de aspecten kennen, kunnen en willen (kennis, vaardigheden en attitude).

Scholen hebben de flexibiliteit om zelf te bepalen hoe ze de vragenlijsten en observatielijsten willen gebruiken. De vragenlijsten zijn een middel om een beeld te krijgen van de burgerschapscompetenties! Stel op basis hiervan het aanbod vast, zodat de leerlingen kunnen groeien. Voorbeelden van flexibiliteit:

- Invullen op groepsniveau of leerlingniveau
- Alle stellingen in één keer, of per thema in een periode
- Formatief of summatief gebruiken van de resultaten

Technische handleiding Zien!

Als je nog geen account hebt voor Zien! vraag dit dan na bij de applicatiebeheerder/ICT'er bij jou op school. (Mochten er nog helemaal geen inloggegevens zijn. Neem dan contact op de met de helpdesk helpdeskzien@gouwe-academie.nl.)

Optie 1: Leerkrachtvragenlijst invullen voor een groep (als geheel)

- Start Zien! via <https://start.zienvooronderwijs.nl/> en log in met je gegevens.
- Klik op de homepage op de knop [Vragenlijst].
 - *Je ziet alleen de leerlingen van de groep(en) waar je aan gekoppeld bent*
- Klik onderaan op de knop [groepsafname]
- Selecteer de groep door het vinkje in de eerste kolom aan te klikken.
- Klik onderaan op [Vragenlijst(en) invullen].
- Kies bovenaan het scherm welke vragenlijst je wilt invullen. Voor de verschillende soorten vragenlijsten, zie pagina 4 van dit document. *(op jouw school kunnen andere mogelijkheden zichtbaar zijn dan in deze afbeelding)*

Kies de variant van de vragenlijsten die klaargezet moet worden: SLRO burgerschap ZML Zien!+ bekenden Zien!+ mediawijsheid Zien!+ burgerschap Burgerschap SLRO burgerschap Zien!+ activiteit

Kies vragenlijst:

- SLRO Burgerschap (lj. 1-2)
- SLRO Burgerschap (lj. 7-8)
- SLRO Burgerschap (lj. 5-6)
- SLRO Burgerschap (lj. 3-4)

- Kies de juiste vragenlijst, afhankelijk van het leerjaar van de kinderen.
- Beantwoord de vragen.
 - *Je hoeft niet alle vragen in één keer in te vullen.
Het is mogelijk om tussentijds op opslaan te klikken en op een later moment verder te gaan.*

Wanneer je kiest voor invullen op groepsniveau:

- Vraag je af welke antwoordoptie geldt voor minstens 80% van de leerlingen van de groep.
- Als je twijfelt tussen twee antwoordopties, kies je de laagste.
- Noteer tijdens het invullen per vraag welke leerlingen (of ontwikkelpunten, bij kennis/attitude) de score nog NIET halen. Hoewel je voor die aspecten waarschijnlijk niet op groepsniveau aan de slag zult gaan, dien je wel te kijken of je die leerlingen extra ondersteuning kunt bieden op die doelen. Zeker als het belangrijke doelen betreft.
 - Tip: print de vragenlijst, zodat je je aantekeningen daarop kunt maken.
Bestanden die je kunt printen vind je op <https://www.gouwe-academie.nl/downloadsburgerschap/burgerschap-volgens-de-6-thema-s-van-slro>

- Heb je alle vragen beantwoord, dan verandert de knop [Opslaan] in [Afronden].

HOME VRAGENLIJST COCKPIT RAPPORTEN BEHEER INFORMATIEF HANDLEIDING

Kies de variant van de vragenlijsten die klaargezet moet worden: SLRO burgerschap ZML Zien!+ bekenden Zien!+ mediawijsheid Zien!+ burgerschap Burgerschap SLRO burgerschap Zien!+ activiteit

Kies vragenlijst:
 SLRO Burgerschap (lj. 1-2)
 SLRO Burgerschap (lj. 7-8)
 SLRO Burgerschap (lj. 5-6)
 SLRO Burgerschap (lj. 3-4)

Vragenlijst invullen voor 8

1. SAK: De leerling weet hoe hij respectvol met de ander omgaat. [4] [3] [2] [1]

2. SAV: De leerling kan opkomen voor mensen die buitengesloten worden. [4] [3] [2] [1]

Annuleren Opslaan

Optie 2: Leerkrachtvragenlijst invullen per leerling.

- Klik op de homepage op de knop [Vragenlijst].
 - Je ziet alleen de leerlingen van de groep(en) waar je aan gekoppeld bent
 - Je kunt leerlingen zoeken door middel van leerlingnummer, naam, geboortedatum, leerjaar, mentorgroep of laatste afname. Gebruik de filters bovenaan en kies dan voor Zoeken (links onderaan).
- Selecteer de leerlingen voor wie je een vragenlijst wilt afnemen door het vinkje in de eerste kolom aan te klikken.
- Klik onderaan op [Vragenlijst(en) invullen].
- Kies bovenaan het scherm welke vragenlijst je wilt invullen.
- Beantwoord de vragen.
- Klik op [Opslaan] als je op een later moment verder wilt gaan met invullen, of op [Afronden] wanneer je alle stellingen beantwoord hebt.

Vragenlijst klaarzetten voor een leerling (door de leerkracht)

Het is ook mogelijk dat de leerling zelf een vragenlijst invult. Deze moet de leerkracht eerst voor hem/haar klaarzetten.

- Klik op de homepage op de knop [Ga naar vragenlijsten].
- Zoek nu de leerling(en) in de lijst die een vragenlijst mag invullen.
- Selecteer de leerling door het vinkje in de eerste kolom aan te klikken.
- Klik op [Vragenlijst(en) klaarzetten].
 - Wil je per leerling een keus maken welke vragenlijst je wilt klaarzetten voor een leerling, gebruik dan 'individueel'.
 - Zet je dezelfde vragenlijst klaar voor meerdere leerlingen, gebruik dan 'in serie'.

Individueel
In serie

Vragenlijst(en) klaarzetten ▲

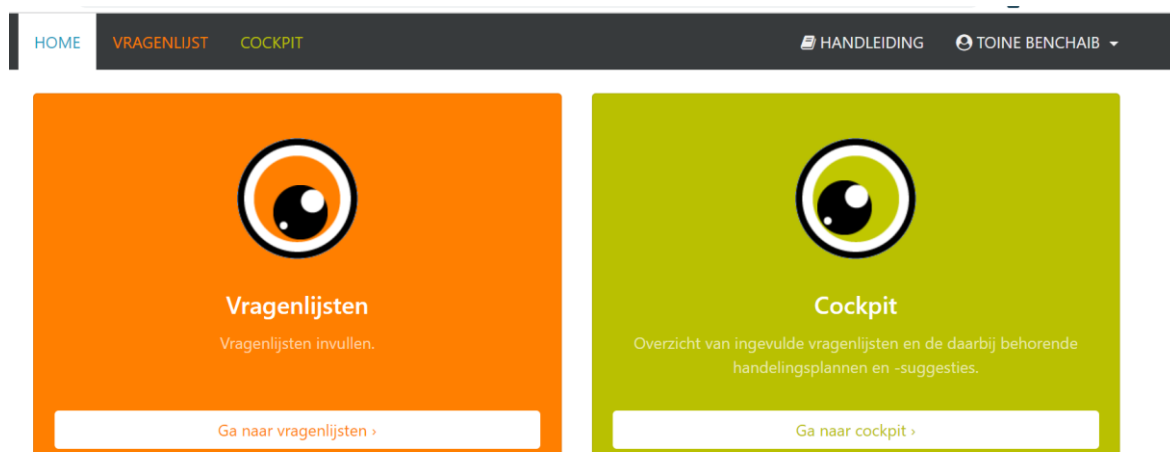
- Selecteer de vragenlijst die moet worden afgenomen en klik op [Verder>]
 - Bij alle leerlingen waar een e-mailadres van bekend is, zie je een enveloppe achter de naam staan.
 - Als een leerling geen mailadres heeft, kan de applicatiebeheerder van jullie omgeving een wachtwoord opvragen voor het account van de leerling. De leerling logt dan in met gebruikersnaam en wachtwoord die in beeld zijn gekomen bij het aanmaken van het account. Zie bijlage 1 voor uitleg over hoe dit werkt.
- Klik aan welke versie van de vragenlijst je wilt laten invullen (leerjaar 5-6 of leerjaar 7-8).
- Klik op bevestigen.

Leerlingvragenlijsten worden bij voorkeur pas ingevuld door leerlingen, nadat de leerlingen in leersituaties zijn geweest of gebracht waarin een beroep is gedaan op de competenties. Leerlingen hebben dan zelf kunnen ontdekken/ervaren in welke mate ze de aspecten kennen, kunnen en willen (kennis, vaardigheden en attitude).

Vragenlijst invullen door de leerling

De leerling logt vervolgens in met gebruikersnaam, wachtwoord en kiest als instelling de naam van de school.

Hieronder zie je het scherm dat leerlingen zien na inloggen:

- Klik op de homepage op de knop [Ga naar vragenlijsten].
- Je ziet hier de lijst staan die de leerkracht heeft klaargezet.
- Klik achter de lijst op [Vragenlijst invullen]
- Vergeet niet op opslaan te klikken!

Wil de leerling halverwege stoppen, dan is dit mogelijk. De volgende keer ga je via dezelfde stappen van hierboven naar de vragenlijst. Je zult zien dat er achter de lijst waar de leerling mee bezig was 'gedeeltelijk ingevuld' staat.

Vragenlijsten ingevuld en dan..?

In dit voorbeeld zie je dat Digitaal + attituden van sommige thema's relatief weinig aanwezig is > vraagt dus meer aandacht op deze school

Alles selecteren

	SAMEN			VERSCHILLEN			SCHEPPING			DIGITAAL			DEMOCRATIE			WERELD		
	Samen - kennis	Samen - vaardigheden	Samen - attituden	Verschillen - kennis	Verschillen - vaardigheden	Verschillen - attituden	Schepping - kennis	Schepping - vaardigheden	Schepping - attituden	Digitaal - kennis	Digitaal - vaardigheden	Digitaal - attituden	Democratie - kennis	Democratie - vaardigheden	Democratie - attituden	Wereld - kennis	Wereld - vaardigheden	Wereld - attituden
Gemiddelde score	2.6	2.5	2.9	2.5	2.1	2	3	2.4	2.1	1.6	1.7	1.5	2.4	2.2	2	2.4	2.0	2.6
Percentage afnames in paars	0	12	0	12	25	12	12	12	37	50	62	62	0	12	12	12	25	0
Percentage afnames in oranje	50	62	37	37	75	75	12	62	12	37	37	25	75	87	75	50	75	50
Klik om een plan voor de geselecteerde leerlingen te maken																		
leerkracht	2	2.5	3	3	2.6	2	2	2.2	3	2	2	3	2	2.4	2	3	2.7	3
leerkracht	2	2	3	3	2.3	3	3	3	3	3	2.4	1	2	2.5	2	4	2.2	2
leerkracht	3	3.5	2	1	2	2	3	2.3	1	1	1	1	3	2.3	2	2	1.7	2
leerkracht	3	2.6	4	3	2.2	2	4	2.5	1	1	1.7	2	2	2.2	2	2	2	3
leerkracht	2	1.8	2	2	1.8	2	3	3	3	2	1.9	1	2	2.1	2	3	2.2	2
leerkracht	4	3	3	4	2.3	2	4	2.3	3	2	2	1	4	2.8	3	2	2	4
leerkracht	2	2	2	2	1.3	1	1	1.3	2	1	1	1	2	1	1	1	1.3	2
leerkracht	3	2.6	4	2	2.2	2	4	2.5	1	1	1.7	2	2	2	2	2	2	3

Tips voor teamgesprek over resultaten op schoolniveau n.a.v. de ingevulde vragenlijsten op groepsniveau

- De resultaten van de vragenlijsten vormen het STARTPUNT voor het gesprek met het team
- Het geeft aan welke kennis, vaardigheden en attitude relatief veel aanwezig zijn:
 - Bespreek met elkaar wat jullie daar aan hebben bijgedragen en hoe je dat kunt vasthouden/benutten
- Het geeft aan welke kennis, vaardigheden en attitude relatief weinig aanwezig zijn:
 - Bespreek met elkaar hoe belangrijk en relevant de aspecten zijn voor jullie doelgroep. Neem daarbij mee hoeveel ze bijdragen aan het ontwikkelen van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.
- Als het belangrijk en relevant is: maak afspraken hoe je er extra aandacht aan gaat geven:
 - Kijk als eerste in welke methodelessen de doelen mogelijk nog aan bod gaan komen (op de [website van de SLRO](#) vind je van de methodes die jullie op school gebruiken welke lessen er een link hebben met welk doel).
 - Als daar niets /niet genoeg staat: kijk in Zien! bij de handelingssuggesties of je iets kunt met de genoemde tips
 - Ontwikkel met elkaar aanvullende lessuggesties of bespreek hoe je in lessen die toch al gegeven gaan worden, de burgerschapscompetenties op een logische manier kunt integreren.
- Vaststellen wanneer je wél tevreden bent en hoe je dat gaat vaststellen te zijner tijd

Wees je ervan bewust dat het vooral om trends en om het gesprek gaat. Meer dan om de daadwerkelijke getallen. Bovendien blijft het belangrijk om met elkaar af te stemmen dat de stellingen en antwoordopties op een vergelijkbare manier worden geïnterpreteerd.

Ontwikkelpunten en voornemens op groepsniveau

Op groepsniveau analyseer je volgens dezelfde stappen als die beschreven staan op schoolniveau.

Wanneer je wilt weten wat voor soort ontwikkelpunten er vallen onder een thema, kun je op de cockpit klikken op een gekleurd blokje in die kolom.

Vervolgens kun je kiezen voor welk leerjaar je mogelijke ontwikkelpunten wilt zien.

Na die keus komen ook de subdoelen in beeld.

Digitaal - vaardigheden

Hoofddoelen <ul style="list-style-type: none">☐ einddoel☐ groep 7/8☒ groep 5/6☐ groep 3/4☐ groep 1/2	groep 5/6
Subdoelen <ul style="list-style-type: none">☐ Ik kan nepnieuws herkennen.☐ Ik kan vertellen hoe je eerlijke informatie op het internet kan vinden.☐ Ik kan vertellen wanneer een film of game past bij de Bijbel.☒ Ik kan cyberpesten herkennen.☐ Ik kan vriendelijk en netjes omgaan met andere mensen op sociale media.	Ik kan cyberpesten herkennen.

<< Terug Maak blanco plan Verder >

Zomer 2024 worden de handelingssuggesties toegevoegd. Wanneer je klikt op 'verder' krijg je dan tips hoe je aan het betreffende ontwikkelpunt zou kunnen werken:

- Suggesties voor activiteiten
- Verwijzingen naar (gratis beschikbaar) lesmateriaal
- Tips voor het pedagogisch handelen
- Welke basiswaarden je kunt versterken met het werken aan dit ontwikkelpunt.

Wanneer je werkt met een groepsplan voor SoVa, is het aan te raden om de voornemens voor burgerschap op groepsniveau én de individuele doelen, daarin te noteren, zodat je de doelen en aanpak/ondersteuning voor sociale en maatschappelijke competenties bij elkaar hebt staan.

Bewust pedagogisch handelen

Het versterken van attitudes is iets heel moois! Juist het bezig zijn met persoonsvorming is iets dat onderwijsprofessionals als waardevol ervaren. Het vraagt wel specifieke competenties van leerkrachten om de kansen die zich de hele dag voordoen te zien en te benutten. Waarbij we ons er ook van bewust zijn dat dit niet maakbaar is. Maar als je weet welke mogelijkheden er zijn om persoonsvorming uit te lokken, te stimuleren en te bevorderen, en je bent hier bewust mee bezig, dan ben je van grote betekenis voor leerlingen.

Binnen Zien! adviseren we om bewust de volgende 8 pedagogische vaardigheden in te zetten:

Tijdens interactieve werkvormen in studiemomenten, laten we leerkrachten reflecteren op hun handelen op dit gebied en bieden we tools en tips om deze aspecten de hele dag door in te zetten.

In de handelingssuggesties in Zien! geven we korte tips, door leerkrachten erop te attenderen om deze pedagogische handelingen zoveel mogelijk in te zetten.

Voorbeeld van lessuggesties:

Thema Samen

	Kennis	Vaardigheden	Attituden	Handelingssuggestie	Pedagogisch Handelen	Democratische basiswaarde
Groep 1/2	<u>Ik weet dat ik een ander kan helpen.</u>	<u>Ik kan met een jongen of meisje uit mijn groep praten.</u>	Als ik zie dat een jongen/meisje iets moeilijk vindt wil ik hem/haar helpen.	<p>1V. Een ander helpen. Klusjeslijst opstellen in de klas. Kinderen die het moeilijk vinden om iemand anders te helpen, kunnen dan door middel van een klusje iemand anders helpen.</p> <p>2V. Helper aanwijzen. In elke hoek/groepje iemand aanwijzen die de helper is en iemand helpt met spelen of werken. (Gouwe Academie & Driestar onderwijsadvies, 2018, p. 113-114)</p> <p>3K. Anansi de spin De sprookjes van Anansi de spin vormen de basis van dit lesmateriaal waarmee leerlingen kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten, leren ze een eigen mening te geven, te onderbouwen én de mening van anderen te begrijpen. Het lesmateriaal is gratis te downloaden. Op de website staan ook spelletjes en filmpjes. Anansi de spin - Wie niet sterk of groot is, moet slim zijn! (SLO, 2023)</p>	<p>1. Door het kind een klusje te geven leert een leerling verantwoordelijkheid te nemen. Stimuleer het kind om eerst zelf rond te kijken wie hij kan helpen. Lukt dit het kind niet, help dan het kind en geef hem een klusje.</p> <p>2. Door een helper aan te wijzen leert het kind verantwoordelijkheid te nemen voor een ander kind uit de klas. Door in elke hoek een helper te hebben, leer je de kinderen om verantwoordelijkheid voor elkaar te nemen.</p> <p>3. Aan de hand van deze sprookjes leren de kinderen het gezichtspunt van de ander in te nemen en zich te verbinden aan de ander.</p>	<p>1. Je werkt aan de democratische basiswaarde solidariteit, concreet gemaakt in verantwoordelijkheidsbesef</p> <p>2. Je werkt aan de democratische basiswaarde solidariteit, concreet gemaakt in verantwoordelijkheidsbesef</p> <p>3. Je werkt aan de basiswaarden gelijkheid en solidariteit, concreet gemaakt in vrijheid van meningsuiting en begrip/respect.</p>
Groep 1/2	Ik vind het fijn om met vrienden en vriendinnetjes te spelen.	Ik kan iemand helpen met kleine klusjes.	<u>Als iemand in een hoek speelt, dan wil ik meedoen.</u>	<p>Samen spelen. Maak naamkaartjes op het kiesbord met foto's van de kinderen erbij. Benoem bewust bij het kiesbord dat het kind iemand uitkiest waarmee het nog niet vaak heeft gespeeld of gewerkt. Hierdoor leert het kind om met andere kinderen te spelen en te werken.</p>	Met deze activiteit leert het kind zich te verbinden aan andere kinderen, die hij/zij zelf niet snel uit zou kiezen. En zo leert het kind dat hij zich ook verbonden kan voelen met andere kinderen.	Je werkt aan de democratische basiswaarde gelijkheid , concreet gemaakt in gelijkheidsbeginsel .

Leerlingbetrokkenheid vergroten

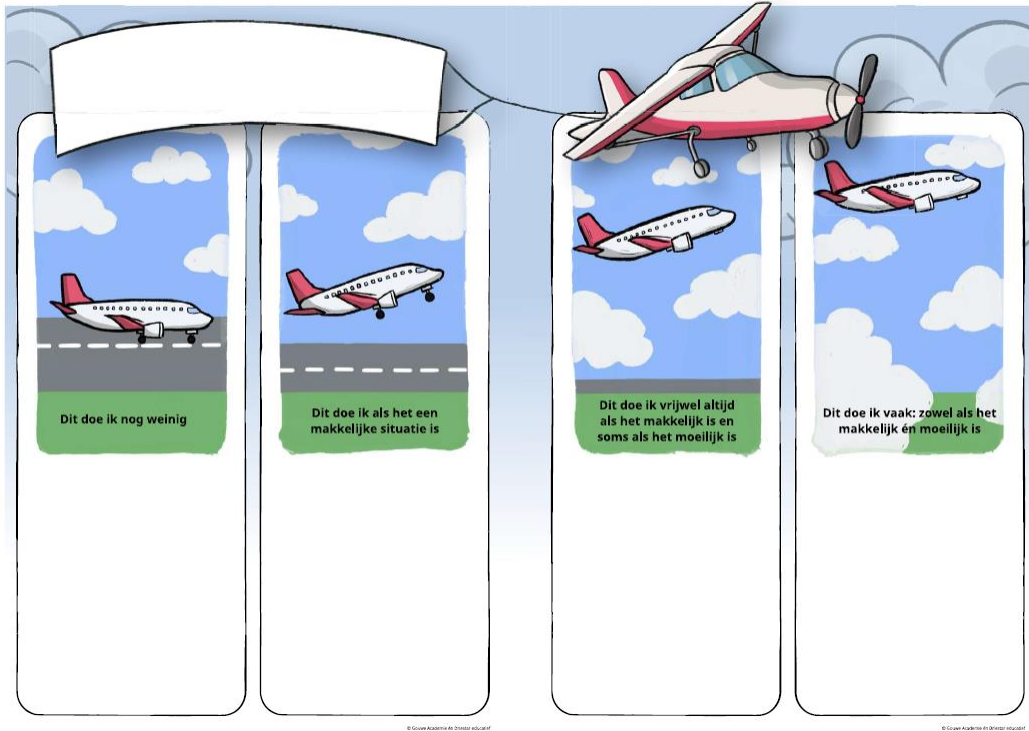
Wanneer leerlingen zelf actief meedenken over hun doelen, de relevantie van doelen en hoe ze er aan willen werken, dan creëert dat vaak extra motivatie en betrokkenheid. Als ze ook nog eens worden uitgenodigd om voor zichzelf te reflecteren op de mate waarin de doelen inmiddels zijn bereikt, wat daar aan heeft bijgedragen en welke kansen er nog liggen, dan vormt dat een ideale omgeving om te groeien en te ontwikkelen.

Bovendien draagt het bij aan het leren verantwoordelijkheid nemen: voor het eigen leerproces én voor het functioneren in onze maatschappij (waar de klas een eerste opstapje naar toe is).

Binnen Zien! hebben we allerlei praktische tools ontwikkeld om dit ontwikkelproces een impuls te geven.

Waarbij we zoeken naar vormen die organisatorisch haalbaar zijn in een groep. Het is namelijk heel waardevol om kindgesprekken te voeren, maar de praktijk leert dat dat maar heel beperkt mogelijk is. Diverse gesprekstechnieken en hulpmiddelen kunnen óók heel goed op groepsniveau worden ingezet, waarbij de leerlingen voor zichzelf of in kleine groepjes met de eigen ontwikkeling bezig zijn.

Ter inspiratie hierbij twee voorbeelden van portfoliobladen die ingezet zouden kunnen worden:

JEZELF EN DE ANDER

NAAM:

Kies een ontwikkelpunt (zet een kruisje ervoor)

Ik heb dit ontwikkelpunt gekozen omdat ik:

.....

.....

.....

Ik start met dit punt op (datum):

Om hieraan te werken heb ik het volgende nodig (materialen, mensen, ideeën)

.....

.....

Bij welk vak/situatie kan ik aan dit punt werken?

.....

Ik ga hier weken mee aan de slag.

Vlieg ik de goede kant op?
(volgens mezelf, de leerkracht, m'n ouder(s))

Ik:

LEERKRACHT:

OUDER(S):

Heb ik mijn bestemming gehaald?
(volgens mezelf, de leerkracht, m'n ouder(s))

Ik:

LEERKRACHT:

OUDER(S):

Hieronder laat ik zien hoever ik met dit punt nu ben (kruis het rondje aan).

Tijdens studiemomenten oefenen we met leerkrachten hoe ze deze hulpmiddelen zó kunnen inzetten dat leerlingen echt worden uitgenodigd om actief aan de slag te gaan en te blijven met hun ontwikkeling. Waarbij de sturing van de leerkracht van grote waarde is, maar die wel wordt afgebouwd zo gauw als duidelijk is dat leerlingen bepaalde verantwoordelijkheden zelf aankunnen.

In Zien! krijg je per groep of leerling inzichtelijk waar de leerlingen nu staan, en voer je met elkaar het gesprek of extra aandacht voor één of meer aspecten relevant is en hoe je daar in je aanbod en ondersteuning naar toe probeert te werken.

Nog vragen of wil je meer informatie?

Neem contact met ons op en we plannen een online overleg of mail je vraag naar helpdeskzien@gouwe-academie.nl